

UZASADNIENIE SZCZEGÓŁOWE DO UWAGI SRG-16/2026

Ochrona fauny i krajobrazu rolniczego – ograniczanie barier, ochrona zwierząt podczas prac polowych i zachowanie struktur krajobrazowych

do projektu Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Zgłaszający	Stowarzyszenie „Partnerstwo Dzikie Mazury” / Zbigniew Sienkiewicz
Powiązanie z formularzem	Załącznik do odrębnej uwagi konsultacyjnej SRG-16/2026
Zakres projektu Strategii	Cel operacyjny 4.2; model systemu powiązań przyrodniczych; rozdz. 4.9 „Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej”

1. Przedmiot uwagi

Uwaga dotyczy potrzeby uzupełnienia Strategii o praktyczne zasady ochrony fauny i ciągłości krajobrazu rolniczego. Projekt Strategii prawidłowo wskazuje znaczenie korytarzy ekologicznych, zadrzewień, terenów zielonych i rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ale nie zawiera działań odnoszących się do barier tworzonych przez ogrodzenia elektryczne i inne czasowe ogrodzenia ani do ochrony dzikich zwierząt podczas prac polowych i sianokosów.

2. Postulat został formalnie zgłoszony na etapie diagnozy

W opracowaniu „Wnioski analityczne strony społecznej do diagnozy Strategii Rozwoju Gminy Olecko oraz Planu Ogólnego Gminy Olecko” z dnia 28 stycznia 2026 r. wyodrębniono punkt „Ochrona fauny i krajobrazu rolniczego”. Wnoszono w nim o:

- oznakowanie ogrodzeń elektrycznych w sposób ograniczający ryzyko kolizji zwierząt i ludzi,
- sezonowe usuwanie drutów i elementów ogrodzeń poza okresem ich rzeczywistego użytkowania do wypasu,
- organizację szkoleń rolników w zakresie ochrony zwierzyny podczas prac polowych i sianokosów.

Wniosek ten miał charakter praktyczny: nie zmierzał do ograniczania zwykłej działalności rolniczej, lecz do pogodzenia jej z ochroną lokalnej fauny i zachowaniem drożności krajobrazu.

3. Strategia chroni korytarze ekologiczne, lecz nie rozwija zasad w krajobrazie rolniczym

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz rozdział 4.1 Strategii wskazują na potrzebę zachowania ciągłości systemu przyrodniczego i korytarzy ekologicznych. Rozdział 4.9 zakłada natomiast ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej i zrównoważone użytkowanie terenów wiejskich.

Brakuje jednak przełożenia tych zasad na codzienne praktyki w krajobrazie rolniczym. Drobne bariery liniowe, sezonowo nieużytkowane ogrodzenia i sposób prowadzenia prac polowych mogą wpływać na możliwość przemieszczania się zwierząt oraz powodować przypadkową śmiertelność osobników, zwłaszcza młodych.

4. Ogrodzenia elektryczne i inne bariery liniowe

Ogrodzenia elektryczne są potrzebnym narzędziem gospodarczym, ale po zakończeniu wypasu pozostawione przewody i taśmy mogą przez długi czas stanowić zbędną barierę w krajobrazie. Strategia powinna promować

zasadę, że ogrodzenia czasowe powinny pozostawać w terenie tylko tak długo, jak wymagają tego potrzeby gospodarcze.

Równie istotne jest ich czytelne oznakowanie, zwłaszcza w sąsiedztwie dróg, ścieżek, terenów rekreacyjnych i miejsc przemieszczania się dzikiej zwierzyny.

Zasada kierunkowa: infrastruktura związana z wypasem powinna być projektowana i użytkowana tak, aby po zakończeniu funkcji gospodarczej nie tworzyła trwałych, zbędnych barier w krajobrazie.

5. Ochrona zwierząt podczas sianokosów i prac polowych

Intensywne prace polowe i koszenie łąk mogą powodować przypadkową śmiertelność młodych saren, zajęcy, ptaków gniazdujących na ziemi i innych zwierząt. Strategia nie musi tworzyć obowiązkowych technologii koszenia, ale może wprowadzić kierunek edukacyjny i promować dobre praktyki.

- kontrolę powierzchni przed rozpoczęciem koszenia, szczególnie w okresach rozrodu,
- stosowanie sposobów koszenia umożliwiających zwierzętom wycofanie się z pola,
- wykorzystanie urządzeń lub metod płoszenia i wykrywania zwierzyny, tam gdzie jest to praktyczne,
- współpracę rolników z kołami łowieckimi, organizacjami społecznymi lub służbami przyrodniczymi przy akcjach ochronnych.

6. Krajobraz rolniczy jako siedlisko, nie tylko przestrzeń produkcyjna

Strategia powinna traktować krajobraz rolniczy jako układ łączący funkcję produkcyjną z funkcją przyrodniczą. Miedze, zadrzewienia śródpolne, kępy krzewów, oczka wodne, rowy, pasy roślinności i ekotony stanowią miejsca schronienia, rozrodu i przemieszczania się fauny.

Ich ochrona wzmacnia również retencję, ogranicza erozję, poprawia mikroklimat i urozmaica krajobraz. Z tego względu zasady ochrony fauny powinny być powiązane z SRG-02 dotyczącą mikroretencji, SRG-05 dotyczącą waloryzacji przyrodniczej oraz SRG-15 dotyczącą ekotonów i rolnictwa.

7. Kompetencje Gminy – preferencja dla edukacji i dobrych praktyk

Nie wszystkie postulaty z 28.01.2026 r. mogą być wprost przekształcone w obowiązek nałożony przez Strategię na prywatnych rolników. Dlatego w SRG-16 proponuje się przede wszystkim instrumenty mieszczące się w funkcji strategicznej Gminy: edukację, promocję dobrych praktyk, współpracę, programy pilotażowe i wskazówki do dokumentów wykonawczych.

Jeżeli przyszłe przepisy lub właściwe akty prawa miejscowego będą dawały podstawę do bardziej szczegółowych rozwiązań, Strategia powinna stanowić ich kierunkową podstawę.

8. Proponowane uzupełnienie Strategii

Proponuje się uzupełnienie rozdziału 4.9 oraz kierunków dotyczących ochrony bioróżnorodności o następującą albo równoważną merytorycznie zasadę:

„Gmina Olecko wspiera ochronę fauny i ciągłości ekologicznej krajobrazu rolniczego poprzez zachowanie zadrzewień śródpolnych, miedz, oczek wodnych, ekotonów i innych drobnych struktur przyrodniczych, a także poprzez promowanie praktyk rolniczych ograniczających przypadkową śmiertelność zwierząt. Należy dążyć do ograniczania zbędnych barier liniowych, w tym poprzez usuwanie czasowych ogrodzeń po ustaniu ich funkcji gospodarczej i właściwe oznakowanie ogrodzeń użytkowanych. Gmina powinna rozwijać edukację i współpracę z rolnikami w zakresie ochrony zwierzyny podczas sianokosów i prac polowych oraz upowszechniać rozwiązania godzące produkcję rolną z ochroną bioróżnorodności.”

9. Proponowane działania wdrożeniowe

- opracowanie krótkiego lokalnego poradnika dobrych praktyk ochrony fauny w rolnictwie,

- organizowanie szkoleń i działań informacyjnych dla rolników i sołectw,
- promowanie sezonowego usuwania czasowych ogrodzeń po zakończeniu wypasu,
- promowanie czytelnego oznakowania ogrodzeń elektrycznych i innych czasowych barier,
- wspieranie akcji ochrony zwierząt podczas sianokosów i prac polowych,
- uwzględnianie zadrzewień, miedz, oczek wodnych i ekotonów w dokumentach planistycznych i programach środowiskowych Gminy.

10. Proponowane wskaźniki

- liczba działań edukacyjnych dotyczących ochrony fauny w krajobrazie rolniczym [szt.],
- liczba gospodarstw uczestniczących w działaniach szkoleniowych lub pilotażowych [szt.],
- liczba akcji ochrony zwierząt podczas sianokosów i prac polowych [szt.],
- długość lub powierzchnia zachowanych/odtworzonych miedz, zadrzewień, ekotonów i innych struktur przyrodniczych [km/ha],
- liczba wdrożonych lokalnych dobrych praktyk lub projektów ograniczających bariery dla fauny [szt.].

11. Wniosek końcowy

Wnosimy o uwzględnienie uwagi SRG-16/2026 poprzez:

1. uzupełnienie Strategii o odrębny kierunek ochrony fauny w krajobrazie rolniczym,
2. wprowadzenie zasady ograniczania zbędnych barier liniowych i promowania sezonowego usuwania czasowych ogrodzeń,
3. promowanie właściwego oznakowania ogrodzeń elektrycznych,
4. wprowadzenie działań edukacyjnych dotyczących ochrony zwierząt podczas sianokosów i prac polowych,
5. powiązanie ochrony fauny z zachowaniem miedz, zadrzewień śródpolnych, oczek wodnych i ekotonów,
6. uzupełnienie monitoringu Strategii o wskaźniki dotyczące działań edukacyjnych, ochrony struktur krajobrazowych i praktyk ograniczających śmiertelność fauny.

Dokumenty źródłowe

1. „Wnioski analityczne strony społecznej do diagnozy Strategii Rozwoju Gminy Olecko oraz Planu Ogólnego Gminy Olecko”, 28.01.2026 r., pkt 5.3 G „Ochrona fauny i krajobrazu rolniczego”.
2. „Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku – projekt”, 2026, w szczególności cel operacyjny 4.2, model systemu powiązań przyrodniczych oraz rozdz. 4.9, s. 132–133.
3. „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Olecko...”, 2025 – część dotycząca korytarzy ekologicznych, terenów rolniczych i bioróżnorodności.